

II-I f.e.n. unele tetradrahme emise de Aegeae, Cilicia (p.1-7). Tony Hakkens supune unei minuțioase analize coroana înflorată a zeiței Hera (p. 63-69). La rîndul lui F.S.Kleiner studiază cistophorii tîrzii emiși de Apameia în sec.I f.e.n. (p.119-130). Georges Le Rider discută o tetradrahmă helenistică din Cnidos (p.155-157). Este datată în prima jumătate a sec.al II-lea f.e.n.

Ne mai rețin atenția unele studii care pot interesa pe cercetătorii români. Avem în vedere pe cel al lui Nancy M.Waggoner, care studiază, pe cît se pare exhaustiv, tetradrahmele de tip Alexandru cel Mare, emise de atelierul din Babilon (p.269-280). De altă parte, Martin Jessop Price reexaminează unele emisiuni monetare de tip alexandrin, atribuite atelierelor feniciene (p.241-250). Semnatarul acestor rînduri a prezentat o tetradrahmă ateniană de noul stil, descoperită în Dacia. Condițiile tehnice, hîrtie, tipar și planșe sînt ireproșabile.

BUCUR MITREA

V.MIHAILESCU-BÎRLIBA, I.MITREA, Tezaurul de la Măgura (Bacău), 1977, în seria Bibliotheca Carpicae, I, publicat de Muzeul județean de istorie și de artă Bacău, 79 p. și XXVI pl., cu rezumat în limba franceză și engleză.

Lucrarea cercetătorilor moldoveni - divizată în următoarele capitole: Cuvînt înainte; abrevieri; I. Istoricul cercetărilor arheologice de la Măgura; II. Condițiile descoperirii tezaurului; III. Așezarea carpică; IV. Considerații numismatice; V. Concluzii; VI. Catalogul monedelor; VII. Rezumate; VIII. Planșe; IX. Lista planșelor - se impune printr-o documentare vastă, o minuțioasă analiză a materialului și concluzii competente. Ca merit deosebit trebuie relevată prelucrarea într-un timp relativ scurt a unui depozit format din 2830 piese: denari de la Augustus, Nero, Galba, Otho, Vitellius, Vespasianus, Titus, Domitianus, Nerva, Traianus; Hadrianus, Antoninus Pius, Marcus Aurelius, Commodus, Clodius Albinus și Septimius Severus (data finală plasîndu-se între 193-196 e.n.); la acestea se adaugă cîteva drahme din Caesarea (Cappadocia) și Amisus Ponti; la fiecare monedă se indică greutatea și diametrul, iar determinările sînt făcute după RIC. Tabelele și graficele asigură cititorului o orientare mai rapidă în materialul prezentat și o viziune de ansamblu a structurii tezaurului, a repartizării cronologice, a stării de conservare și a oscilațiilor în greutatea monedelor. Este regretabil că execuția tehnică a planșelor nu este la înălțimea studiului.

Relevînd concordanța dintre data finală a tezaurului de la Măgura cu alte tezaure similare descoperite în Moldova, ca și schimbările petrecute în sistemul monetar roman, autorii ajung la concluzia că ele au putut fi îngropate ulterior "monedei terminus postquem". Studiul aduce date noi pentru cunoașterea legăturilor dacilor liberi cu lumea romană.

Prin cele 49 de variante (p.28) ale tipurilor semnalate în RIC, te-

zaurul de la Măgura prezintă interes pentru istoria emisiunilor imperiale. Ar fi fost util să se urmărească dacă aceste variante reprezintă unicate sau dacă unele au fost găsite și în alte depozite. Piesele eşalonându-se pe o perioadă lungă (de la Galba până la Septimius Severus), în care compoziția argintului monetizat a suferit modificări, cercetările ar putea fi continuate prin supunerea acestor variante la analize spectrale și metalografice, pentru a se stabili dacă ele sînt contemporane cu prototipurile lor sau emisiuni ale unei perioade ulterioare, cînd erau căutate pentru tezurizare monede mai vechi.

Pentru eforturile de a pune în circuitul științific cel mai mare tezaur monetar descoperit în Moldova, cît și pentru felul de prezentare autorii merită recunoștința tuturor care se străduiesc să elucideze istoria Daciei. Prezentarea judicioasă și sobră a acestui tezaur aduce o contribuție reală la cunoașterea fondului monetar al sec. II-III e.n. din Moldova și constituie un izvor important pentru numismați, ca și pentru istorici în studierea relațiilor Daciei libere cu Imperiul roman.

IUDITA WINKLER

*** TRÉSORS MONÉTAIRES, tome I, Bibliothèque Nationale, Paris, 1979, 110 p.+ 26 pl. în afară de text.

Fără îndoială că cercetarea numismatică după cel de al doilea război mondial a făcut progrese însemnate. Obiectivele urmărite țineau îndrăzneț și departe. Orizontul devine mai larg, iar cercetarea se aprofundează. Materialul numismatic este solicitat ca să mărturisească istoriei, dacă nu tot ceea ce poate, cel puțin, cît mai mult din ceea ce știe. Dar pentru a se ajunge aici trebuia să se facă un amplu salt calitativ în acest domeniu. De la cercetarea pur numismatică trebuia să treacă la integrarea tezaurului monetar sau a descoperirilor monetare de tot felul, în mediul arheologic, economic, istoric, etnografic, militar etc. al vremii și al regiunii respective.

Cînd cercetătorii au încercat asemenea sinteze chiar parțiale și regionale, dacă s-au încumetat, au constatat, măcar o parte din ei, că datele informative de care dispunem sînt departe de a fi satisfăcătoare. De aceea au trecut la întocmirea unor adevărate Corpora cu asemenea descoperiri, pe țări, după un anumit criteriu, elaborat de unii învățați vestgermani. În Uniunea Sovietică au fost strînse și clasificate regional și pe epoci toate descoperirile de tezaure monetare. În ultimii ani, cercetătorii englezi acordă o atenție deosebită monedelor romane imperiale din așezări datate în sec. I-V, pe care le analizează cantitativ, pe etape cronologice, regiuni și ateliere de emisiune.

Efortului general acestui gen de cercetare se adaugă acum și Franța. Ea și-a creat un periodic aparte, special destinat cercetării și publicării tezaurilor monetare.

Inițiatorul și realizatorul acestei reviste este cunoscutul numismat Jean-Baptiste Giard, de la Cabinetul numismatic de pe lângă Biblioteca